

I. Программа үзлөштөрүдө көтөлгөн нәтижелер:

1.1 Максатчанлык

Туган тел өйрөтү, сөйлөм үстөрү, әдәби телдә сөйлөшү күнөкмәләре булдыру юнөлөшөн тормышка ашыру максатын күздә тотып төзелде.

- Бурычлар:** 1. Балаларны ана телендә сөйлөшөргә өйрөтү.
2. Бәйләнөшлө сөйлөм үстөрү.
3. Тел һәм сөйлөм күрөнөшләрөн аңлау сәләте булдыру.

II Эчтөлөклө

2.1 Беренчө кечө яшьтәгеләр(2-3 яшь)

Режим вакытында уен эшчәнлегенә бурычлары

1. Тирә- юнь күзаллавын киңәйтә барып, иң якын кешеләре, уенчыклар, ашамлыклар хисабына сүз байлыгын арттыру.
2. Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәрне аңлап, үти белүләренә ирешү.
3. Үз исемен дәрәс әйтә, исәнләшә, сабуллаша, рәхмәт әйтә белү күнөкмәләрен үстөрү.

Режим вакытында уен эшчәнлегенә эчтөлөгө

“Туган телдә сөйлөшөбөз” темалары буенча бирелгән лексиканы төрлө ситуацияләрдә ишетеп аңларга өйрөтү, сөйлөм күнөкмәләрен булдыру.

Аларның тирә-юнь күзаллавын киңәйтә бару, югарыда күрсәтелгән темага караган сүзләр хисабына балаларның сүз байлыгын арттыру өстендә эшлөү, аларда ана телендә сөйлөшү телөгө уяту.

Актив үзлөштөрүләренә ирешү өчен әйбәр исеменәренә мәгънәсен аңлату һәм аларны дәрәс әйтү күнегүләре эшлөү. Иң якын кешеләр (*әти, әни, бабай, әби, малай, кыз*), яраткан уенчыклар (*туп, машина, курчак, эт, пәси куян, аю*), ашамлыклар (*алма, ити, сөт, чәй*) һәм саннар (*бер, икә, өч, дүрт, биш*) хисабына сүзлекне бәту һәм активлаштыру.

сорауларын аңлап жавап бирергә өйрөтү.

-*Бу кем? – Бу әти.*

-*Бу нәрсә? – Бу туп.*

Нинди? соравын аңларга, дәрәс жавап бирергә өйрөтү.

-*Туп нинди? – Кечкәнә.*

-*Машина нинди? – Матур.*

Әйбәрнең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауларны аңларга һәм сөйлөмдә жавап кайтарырга өйрөтү. (Зур, матур, кечкәнә, чиста, әйбәт, пычрак, тәмле).

-*Бу нәрсә? – Бу туп.*

-*Туп нинди? – Туп пычрак (зур, матур, кечкәнә, чиста, әйбәт).*

Тәрбиячә әйткән сүзләренә, кыска фразаларны балаларның кабатлап әйтә белүләренә ирешү өстендә эшлөү. Аларның өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәрне аңлап, үти белүләренә ирешү (*мә, бир, утыр, аша, эч, уйна, ю, ал*).

-*Мә, куян. – Бир куян.*

Тәрбиячә әйткән билгә буенча предметны табу, күрсәтә белергә өйрөтү.

Зур машина ал. Тәмле алма бир.

Үз исемен дәрәс әйтә, исәнләшә, сабуллаша белергә өйрөтү, сүзләренә дәрәс, урынлы куллану.

Исәнме. – Исәнмесез. Сау бул. – Сау булыгыз. Мин кыз. - Мин Оля. Мин малай - Мин Коля.

Таныш предметларның исеменәрен ныгыту, куелган сорауга раслаучы, инкарь итүчә сүзләренә (*әйе, юк*) дәрәс кулланырга өйрөтү

Син Коля? – Әйе.

Син кыз? – Юк, мин малай.

Мин, син алмашлыкларын аңларга һәм урынлы кулланырга өйрөтү.

Син кем? – Мин Коля.

Кечкәнә күлөмлө шигырьләр, жырлар өйрөтү.

Режим вакытында уен эшчәнлегенә көтөлгән нәтижеләре

Куелган сорауларны аңлап, сөйлөмдө 2-3 сүз белән жавап кайтара белә.

Бер-берсе һәм өлкәннәр белән ана телендә аралаша.

Бирелгән лексиканы төрле ситуацияләрдә ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар.

Ана телендә сөйлөшү теләге бар.

Әйбер исемнәренендә мәгънәсен аңлый һәм аларны дәрәҗәләп әйтә белә.

Гаилә, уенчыклар, ашамлыклар һәм саннар хисабына сүз байлыгы бар.

Өйрәнгән сүзләргә аерым, күмәк, тәрбиячә ярдәмендә кабатлый белә.

Бу кем? Бу нәрсә? сорауларын аңлап, жавап бирә.

Әйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауны аңлай һәм сөйлөмдә жавап кайтара белә.

Тәрбиячә әйткән сүзләргә, кыска фразаларны кабатлап әйтә. Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәргә аңлап үти.

Тәрбиячә әйткән билгә буенча предметны таба, күрсәтә белә.

Үз исемнән дәрәҗәләп, исәнләшә, сабуллаша белә, сүзләргә дәрәҗәләп, урынлы куллана.

Кечкенә күләмле шигырьләр, жырлар белә.

2.2 Икенче кече яшьтәгеләр(3-4 яшь)

Режим вакытында уен эшчәнлегенә бурычлары

1. Тирә- юнь күзаллавын киңәйтә барып, иң якин кешеләре, уенчыклар, ашамлыклар хисабына сүз байлыгын арттыру.

2. Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәргә аңлап, үти белүләренә ирешү, аралашуга теләк уяту, бәйләнешле сөйләм үстерү.

3. Үз исемнән дәрәҗәләп, исәнләшә, сабуллаша, рәхмәт әйтә белү күнекмәләрен үстерү, матур әдәбият һәм халык ижаты белән таныштыру.

Режим вакытында уен эшчәнлегенә эчтәлегә

“Туган телдә сөйләшәбез” темалары буенча бирелгән лексиканы төрле ситуацияләрдә ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Аларның тирә-юнь күзаллавын киңәйтә бару, югарыда күрсәтелгән темага караган сүзләр хисабына балаларның сүз байлыгын арттыру өстендә эшләү, аларда ана телендә сөйлөшү теләге уяту.

Актив үзләштерүләренә ирешү өчен әйбер исемнәренендә мәгънәсен аңлату һәм аларны дәрәҗәләп күнегүләргә эшләү. Иң якин кешеләр (*әти, әни, бабай, әби, малай, кыз*), яраткан уенчыклар (*туп, машина, курчак, эт, песи куян, аю*), ашамлыклар (*алма, ити, сөт, чәй*) һәм саннар (*бер, ике, өч, дүрт, биш*) хисабына сүзлекне баеп һәм активлаштыру.

сорауларын аңлап жавап бирергә өйрәтү.

-*Бу кем? – Бу әти.*

-*Бу нәрсә? – Бу туп.*

Нинди? сорауны аңларга, дәрәҗәләп жавап бирергә өйрәтү.

-*Туп нинди? – Кечкенә.*

-*Машина нинди? – Матур.*

Әйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауларны аңларга һәм сөйлөмдә жавап кайтарырга өйрәтү. (Зур, матур, кечкенә, чиста, әйбәт, пычрак, тәмле).

-*Бу нәрсә? – Бу туп.*

-*Туп нинди? – Туп пычрак (зур, матур, кечкенә, чиста, әйбәт).*

Тәрбиячә әйткән сүзләргә, кыска фразаларны балаларның кабатлап әйтә белүләренә ирешү өстендә эшләү. Аларның өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәргә аңлап, үти белүләренә ирешү (*мә, бир, утыр, аша, эч, уйна, ю, ал*).

-*Мә, куян. – Бир куян.*

Тәрбиячә әйткән билгә буенча предметны табу, күрсәтә белергә өйрәтү.

Зур машина ал. Тәмле алма бир.

Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, сабуллаша белергә өйрәтү, сүзләрне дөрес, урынлы куллану.

Исәнме. – Исәнмесез. Сау бул. – Сау булыгыз. Мин кыз. - Мин Оля. Мин малай - Мин Коля.

Таныш предметларның исемнәрен ныгыту, куелган сорауга раслаучы, инкарь итүче сүзләрне (*әйе, юк*) дөрес кулланырга өйрәтү

Син Коля? – Әйе.

Син кыз? – Юк, мин малай.

Мин, син алмашлыкларын аңларга һәм урынлы кулланырга өйрәтү.

Син кем? – Мин Коля.

Кечкенә күләмле шигырьләр, жырлар өйрәтү.

Режим вакытында уен эшчәнлегенең көтелгән нәтижеләре

Куелган сорауларны аңлап, сөйләмдә 2-3 сүз белән җавап кайтара белә.

Бер-берсе һәм өлкәннәр белән ана телендә аралаша.

Бирелгән лексиканы төрле ситуацияләрдә ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар.

Ана телендә сөйләшү теләге бар.

Әйбер исемнәренә мәгънәсен аңлый һәм аларны дөрес әйтә белә.

Гаилә, уенчылар, ашамлыктар һәм саннар хисабына сүз байлыгы бар.

Өйрәнгән сүзләрне аерым, күмәк, тәрбияче ярдәмендә кабатлый белә.

Бу кем? Бу нәрсә? сорауларын аңлап, җавап бирә.

Әйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауны аңлый һәм сөйләмдә җавап кайтара белә.

Тәрбияче әйткән сүзләрне, кыска фразаларны кабатлап әйтә. Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәренә аңлап үти.

Тәрбияче әйткән билге буенча предметны таба, күрсәтә белә.

Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, сабуллаша белә, сүзләрне дөрес, урынлы куллана.

Куелган сорауга раслаучы, инкарь итүче сүзләрне дөрес кулланана белә.

Мин, син алмашлыкларын аңлый һәм урынлы куллана.

Кечкенә күләмле шигырьләр, жырлар белә.

2.3 Урганчылар төркеме (4-5 яшь)

Режим вакытында уен эшчәнлегенең бурычлары

1. Тирә- юнь күзаллавын киңәйтә барып, иң якын кешеләре, уенчылар, ашамлыктар хисабына сүз байлыгын арттыру.

2. Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәренә аңлап, үти белүләренә ирешү, аралашуга теләк уяту, бәйләнешле сөйләм үстерү.

3. Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, сабуллаша, рәхмәт әйтә белү күнекмәләрен үстерү, матур әдәбият һәм халык иҗаты белән таныштыру.

Режим вакытында уен эшчәнлегенең эчтәлегә

“Туган телдә сөйләшәбез” темалары буенча бирелгән лексиканы төрле ситуацияләрдә ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Аларның тирә-юнь күзаллавын киңәйтә бару, югарыда күрсәтелгән темага караган сүзләр хисабына балаларның сүз байлыгын арттыру өстендә эшләү, аларда ана телендә сөйләшү теләге уяту.

Актив үзләштерүләренә ирешү өчен әйбер исемнәренә мәгънәсен аңлату һәм аларны дөрес әйтү күнегүләре эшләү. Иң якын кешеләр (*әти, әни, бабай, әби, малай, кыз*), яраткан уенчылар (*туп, машина, курчак, эт, песи куян, аю*), ашамлыктар (*алма, ити, сөт, чәй*) һәм саннар (*бер, ике, өч, дүрт, биш*) хисабына сүзлекне баету һәм активлаштыру.

сорауларын аңлап җавап бирергә өйрәтү.

-Бу кем? – Бу әти.

-Бу нәрсә? – Бу туп.

Нинди? сорауын аңларга, дөрес җавап бирергә өйрәтү.

-Туп нинди? – Кечкенә.

-Машина нинди? – Матур.

Әйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауларны аңларга һәм сөйләмдә җавап кайтарырга өйрәтү. (Зур, матур, кечкенә, чиста, әйбәт, пычрак, тәмле).

-Бу нәрсә? – Бу туп.

-Туп нинди? – Туп пычрак (зур, матур, кечкенә, чиста, әйбәт).

Тәрбияче әйткән сүзләргә, кыска фразаларны балаларның кабатлап әйтә белүләренә ирешү өстендә эшләү. Аларның өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәргә аңлап, үти белүләренә ирешү (мә, бир, утыр, аша, эч, уйна, ю, ал).

-Мә, куян. – Бир куян.

Тәрбияче әйткән билгә буенча предметны табу, күрсәтә белергә өйрәтү.

Зур машина ал. Тәмле алма бир.

Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, сабуллаша белергә өйрәтү, сүзләргә дөрес, урынлы куллану.

Исәнме. – Исәнмесез. Сау бул. – Сау булыгыз. Мин кыз. - Мин Оля. Мин малай - Мин Коля.

Таныш предметларның исеменнән ныгыту, куелган сорауга раслаучы, инкарь итүче сүзләргә (әйе, юк) дөрес кулланырга өйрәтү

Син Коля? – Әйе.

Син кыз? – Юк, мин малай.

Мин, син алмашлыкларын аңларга һәм урынлы кулланырга өйрәтү.

Син кем? – Мин Коля.

Кечкенә күләмле шигырьләр, җырлар өйрәтү.

Режим вакытында уен эшчәнлегенә көтелгән нәтижеләре

Куелган сорауларны аңлап, сөйләмдә 2-3 сүз белән җавап кайтара белә.

Бер-берсе һәм өлкәннәр белән ана телендә аралаша.

Бирелгән лексиканы төрле ситуацияләрдә ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар.

Ана телендә сөйләшү теләге бар.

Әйбер исеменнән мәгънәсен аңлай һәм аларны дөрес әйтә белә.

Гаилә, уенчылар, ашамлыklar һәм саннар хисабына сүз байлыгы бар.

Өйрәнгән сүзләргә аерым, күмәк, тәрбияче ярдәмендә кабатлай белә.

Бу кем? Бу нәрсә? сорауларын аңлап, җавап бирә.

Әйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауны аңлай һәм сөйләмдә җавап кайтара белә.

Тәрбияче әйткән сүзләргә, кыска фразаларны кабатлап әйтә. Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәргә аңлап үти.

Тәрбияче әйткән билгә буенча предметны таба, күрсәтә белә.

Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, сабуллаша белә, сүзләргә дөрес, урынлы куллана.

Куелган сорауга раслаучы, инкарь итүче сүзләргә дөрес куллана белә.

Мин, син алмашлыкларын аңлай һәм урынлы куллана.

Кечкенә күләмле шигырьләр, җырлар белә.

2.4. Зурлар төркеме (5-6 яшь)

Белем бирү эшчәнлегенә, режим вакытында уен эшчәнлегенә бурычлары

1. Тирә- юнь күзаллавын киңәйтә барып, яшелчәләр, савыт-сабалар, киёмнәр, өй жиһазлары, ашамлыklar темасына кергән сүзләр хисабына сүз байлыгын арттыру.
2. Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗәгать итә белүләренә ирешү; үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча ана телендә аралашуга чыгуларына ирешү.
3. Сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү; боерык фигыльләргә сөйләмдә аңлап дөрес куллана белү күнекмәләрен үстерү.

Белем бирү эшчәнлегенә, режим вакытында уен эшчәнлегенә

ЭЧТӘЛЕГЕ

Зурлар төркеме татар балалары ана телен атнага бер тапкыр эшчәнлектә, бер тапкыр режим вакытында шөгыйльләнәп сөйләмдә кулланырга тиеш.

Яңа сүзләр хисабына баланың сөйләмен баету, тулыландыру. (*Кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, аш, ботка, кашык, тәлинкә, чынаяк, күлмәк, чалбар, бит, кул, өстәл урындык, карават, баллы, ничә, нинди, алты, жиде, сигез, тугыз, ун, кызыл, сары, яшел, зәңгәр, нәрсә кирәк, юа, ки, сал, йокла, хәерле көн, яратам, бар*).

Санау күнекмәләрен ныгыту, сөйләмдә камилләштерү.

Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәс җавап бирә белергә өйрәтү.

Раслаучы һәм инкарь итүче сүзләргә ныгыту, урынлы куллану. (*Әйе, юк*)

Исем + сыйфат конструкциясен сөйләмдә активлаштыру.

- *Бу кызыл тәлинкә.*

Өйрәнелгән боерык фигыйльләргә ныгыту (*аша, эч, утыр, ю, уйна, йокла*), яңа боерык фигыйльләргә (*ки, сал*) сөйләмдә аңлап дәрәс куллана белергә өйрәтү, активлаштыру.

Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү.

Белем бирү эшчәнлегенә, режим вакытында уен эшчәнлегенә нәтиҗәләре

Куелган бурычларны төрле ысуллар кулланып татар телен өйрәткәндә көтелгән нәтиҗәләре:

Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗәгать итә белү.

Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта ана телендә аралашу.

Сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллану.

Боерык фигыйльләргә сөйләмдә аңлап, дәрәс куллану.

“Уйный-уйный үсәбез” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар” , “Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киёмнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белү, сөйләм күнекмәләре булдыру.

Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгы булдыру.

Санау күнекмәләре бар, сөйләмдә куллана белү.

Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәс җавап бирү.

Раслаучы һәм инкарь итүче сүзләргә аңлап, урынлы куллану.

Исем + сыйфат конструкциясен сөйләмдә дәрәс куллану.

Боерык фигыйльләргә сөйләмдә аңлап дәрәс куллана белү.

Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллана белү.

2.5. Мәктәпкә әзерлек төркеме (6-7 яшь)

Белем бирү эшчәнлегенә, режим вакытында уен эшчәнлегенә бурычлары

1. Сөйләмне аралашу чарасы буларак камилләштерү, файдалана белү күнекмәләренә өйрәтү. Ашамлыклар, кыргый хайваннар, кошлар, мәктәп темасына кергән сүзләр хисабына баланың сөйләмен баету, тулыландыру.

2. Диалогик һәм монологик сөйләмне үстерү.

3. Мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәс җавап бирә белергә күнектерү.

Белем бирү эшчәнлегенә, режим вакытында уен эшчәнлегенә эчтәлеге

Мәктәпкә әзерлек төркеме татар балалары татар телен атнага ике тапкыр эшчәнлектә, бер тапкыр режим вакытында шөгыйльләнәп татарча ана телен өйрәнергә тиеш.

(“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар” , “Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киёмнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”, “Танышу”, “Тату гаилә”, “Дусларны сыйлыйбыз”, “Кунак килде”, “Кафега барабыз”, “Күңелле уеннар”, “Без циркта”, “Безнең дуслар”, “Чана шуабыз”, “Без биибез”, “Күңелле сәяхәт”, “Мәктәп”, “Без

экият яратабыз”) (танып – белү, уен, аралашу, музыка, хезмэт, хэрэкэт) ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Яңа сүзләр хисабына баланың сөйләмен баегу, тулыландыру: *син кем, хәерле көн, тычкан, бу кем, бу нәрсә, нишли, йоклый, утыра, ашый, эчә, нишлисең, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың, син нишлисең, сикер-сикерәм, сикерә, йөггерә, төлке, йөггер-йөггерәм, чәк-чәк, өчпочмак, яшь, бүре, керпе, тавык, этәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, биш, бишим, ак, кара, жырла-жырлыйм, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясыйм, укыйм, дәфтәр.*

Бу кем? Бу нәрсә? Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Нишли? Син нишлисең? Кая барасың? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәс җавап бирә белергә өйрәтү.

Алган белемнән, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү. Монологик сөйләмне үстерү.

Белем бирү эшчәнлегенә, режим вакытында уен эшчәнлегенә нәтижеләр

Куелган бурычларны төрле ысуллар кулланып ана телен өйрәткәндә көтелгән нәтижеләр:

Сөйләмне аралашу чарасы буларак файдалана белә.

Диалогик һәм монологик сөйләм күнекмәләре бар.

Мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәс җавап бирә белә.

(“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар”, “Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киемнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”, “Танышу”, “Тату гаилә”, “Дусларны сыйлыйбыз”, “Кунак килде”, “Кафега барабыз”, “Күңелле уеннар”, “Без циркта”, “Безнең дуслар”, “Чана шуабыз”, “Без бибез”, “Күңелле сәяхәт”, “Мәктәп”, “Без экият яратабыз”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (танып – белү, уен, аралашу, музыка, хезмәт, хэрэкэт) ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләрен бар.

Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгы бар.

Бу кем? Бу нәрсә? Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Нишли? Син нишлисең? Кая барасың? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәс җавап бирә белә.

Фигыльләрен урынлы куллана.

Жырлар, шигырьләр белә.

2.6 Программа түбәндәге принципларга таянып төзелде:

Коммуникативлылык принцибы – балаларны татар телен аралашу чарасы буларак куллануга эзерли. Телне фән буларак түгел, ә аралашу чарасы буларак өйрәтә.

Тел өйрәтү, тәрбия һәм үстерү бурычларының бер-берсе белән тыгыз бәйләнештә тормышка ашыру принцибы. *Дәвамчанлык принцибы* – балалар бакчасы һәм башлангыч мәктәптә эзлеклелекне күздә тотат;

Белем бирү эшчәнлегенә мотивлашкан булу принцибы – бала материалны үзе өчен кызык булганда, үзенең шәхси ихтыяжларына туры килгәндә генә кабул итә һәм фикерли башлавында. Телне өйрәтү процессында экияти сюжетлар карау, кызыклы таныш геройлар (Акбай, Мияу) белән очрашу, уен элементларын куллану – тел материалын өйрәнүнең мотивлашкан булуын тәмин итә. Телне аралашу, уен ситуацияләренә бәйләп өйрәнгәндә, балалар тел өйрәнүнең практик әһәмиятен тоялар, эмоциональ күтәрәнкелек туа һәм алар тел материалын бик теләп үзләштерәләр.

Индивидуальләштерү принцибы – тел өйрәткәндә социаль шәхес сыйфатларын үстерүне күздә тотат. Балаларның яшь үзәнчәлекләрен исәпкә алат.

Күрсәтмәлек принцибы – тел өйрәтүне көндәлек тормыштагы һәр төрле эшчәнлеккә бәйләп рәвештә, аларның тирә-юньне танып белүнең төп чарасы булып торган уен аша үткәрә;

Интеграция принцибы – һәр сөйләм төренең үз үзәнчәлеген исәпкә алу, тәрбияче сөйләмен техник чаралар ярдәмендә (аудио-, видеоязмада) тыңлау (аудирование), тел үзәнчәлекләрен төрле күнегүләрдә бирү, балаларның диалогик сөйләмен үстерү;

2.7 Эш төрләре һәм формалары.

Программа бурычларын үтәүдә эш формаларының, практик гамәли алымнарның, чараларның әһәмияте зур. Төп эш төрләре булып түбәндәгеләр тора:

1. Предметлар белән эш: тасвирлау, уенчык белән диалог төзү, уен һәм әкиятләрдә катнашу.
2. Рәсемнәр белән эш: тасвирлау, үстерешле диалог.
3. Сюжетлы-рольле уеннар;
4. Әйлән-бәйлән, жырлы-биюле уеннар өйрәнү (аудиоязмага таянып).
5. Театральләштерү, сәхнәләштерү (бармак театры, битлекләр, костюмнар, театр күрсәтү (эти-әниләргә, башка төркем балаларына).
6. Хәрәкәтле уеннар: туп белән уеннар, “Командир” уены, әйлән-бәйлән уен, зарядка уеннары.
7. Ижади һәм ситуатив уеннар: рольле уеннар, интервью, ситуатив күнегүләр.
8. Ситуатив, логик күнегүләргә ишетеп, аңлап эшләү.
9. Үстерелешле диалоглар (сурлар һәм яшътәшләре белән үзара аралашу).
10. Аудиоязмалар тыңлау, кушылып әйтү, жырлау, кабатлау, ишеткән сүзне рәсемдә табып күрсәтү.
11. Анимацион сюжетлар, мультфильмнар карау.
12. Интерактив уеннар.

2.8 Ата- аналар белән эш

- Икенче кечкенәләр төркеменә яңа килгән татар милләтеннән булган балаларның ата – аналары белән анкета үткәрү.
- Ата – аналар жыелышында чыгышлар ясау.
- Консультацияләр үткәрү.
- Ачык ишекләр көне үткәрү.
- Балалар бакчасының сайтында информацияләргә яңартып тору.
- Индивидуаль консультацияләр бирү, әңгәмәләр үткәрү.
- Ата- аналарның, балаларның рәсемнәре күргәзмәсе үткәрү.

2.9 Педагогик коллектив белән эш

- Педагоглар өчен татар теленә өйрәтү эшчәнлекләре үткәрү.
- Педагогик киңәшмәләрдә чыгышлар ясау.
- Консультацияләр бирү.
- Төркем тәрбиячеләре һәм белгечләр белән берлектә бәйгеләр үткәрү.
- Ачык ишекләр көнендә эшчәнлек күрсәтү.

2.10 Мәктәп белән бәйләнеш

- Мәктәп һәм бакча балалары белән уртак бәйрәмнәр үткәрү.
- Ата- аналар жыелышларына мәктәп укытучыларын чакыру.
- Үзара эшчәнлек һәм дәресләр карау.

III. Тематик план

Ана теленә өйрәтү программасы балалар бакчасы төп программасын тулыландыра. Ана теленә эшчәнлекләрдә һәм режим моментларда көн дәвамында төрле ысуллар кулланып өйрәтү каралган.

Беренче, икенче, уртанчылар төркемендә татар телен режим моментларда өйрәтү, зурлар төркемендә, мәктәпкә әзерлек төркемендә татар теле эшчәнлек һәм режим моментларда өйрәтү каралган.